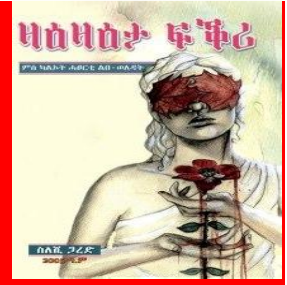

“ዛዕዛዕታ ፍቕሪ” :- ጉዕዝኡ ዝጀመረን ዘሳልዮ ዝምሕጸን ዛንታ

ብ ክብሮም ኣብርሃ (ሳብያን)
Sabian2003@gmail.com

ሓጻርቲ ልብወለዳት ክፎቱ መዓት እዩ። ንህይወትና ብውሑዳት ቆጽሊ ወራቕቲ ኣቢሊን እንተራኣና ከመይ ዘየሀንጥያ?! 'ዛዕዛዕታ ፍቕሪ' ነዚ ጸምእ ቁሩብ እኳ ንምትርካስ ኣብ 2005 ዓ/ም ካብ ዝተሓትማ መጻሕፍቲ ሓንቲ እያ። 'ቁሩብ' ዝበልኩሉ ምኽንያት ክልተ እዩ። ነቲ ሓደ ብዝርዝር ካብዚ ዳህሳስ ትረኽብዎ እዩ። እቲ ኻልኣይ ግና ጸሓፍቲ ናብ ግጥሚ እምበር ሓጻርቲ ልብወለዳት ስለዘየድህቡ እዩ።

1. ሓፈሻዊ

- ርእሲ : ዛዕዛዕታ ፍቕሪ
- መግለጺ ርእሲ : ምስ ካልኣት ሓጻርቲ ልብ-ወለዳት
- በዝሒ ሓጻርቲ ልብወለዳት : 5 (ዳግማይ ልደት፣ መቐለ ንዑ፣ ሳምሶናይት (ትርጉም) ፤ ጸሊም ሰብን ጸሊም...፤ ዛዕዛዕታ ፍቕሪ)
- ደራሲ : ስለሺ ጋረድ
- ዝተሓትመትሉ ዓ/ም : 2005
- በዝሒ ገጽ : 215
- ዋጋ : 30 ቕርሺ/ \$10

2. ጉልባብ መጽሓፍ

ኣብ ናይ ቅድሚት ጉልባብ መጽሓፍ፤ ኣብ ዝባን ፎኪስ ቆጽላዎይን ብጫን ሕብሪ ዝተቐመጠ ሕብሪ ላሕሳስን ደሚቕን ቀይሕ እዩ። ቀይሕ ሕብሪ መግለጺ ፍቕሪ ኮይኑ ዝለመድናዮ እዩ። ፍቕሪ መስዋእትነት ይሓትት፤ ፍቕሪ ካብ ልቢ ይነቅል ልቢ ኸዓ ትንፋስ ሂወት ዝተሸከመ ደም ይጸር...ፍቕሪ ትንፋስ ሂወት እዩ። ስለዚ ነቲ ርእሲ መኻይዲ ሕብሪ ተመሪጹሉ ኣሎ። ናብ ጸጋም ርእሳ ዘዘንበለት ንእስቲ ዛዕዛዕ ንዝብል ዕምበባ ብኸብዲ እእዳዎ ንምኽታር እንትትፍትን ትርኢ...ኣዲንታ ብቐጽሊ ወይኒ ተጎልቢቡ ይርኣ። ሕብሪ እቲ ቐጽሊ ወርቃዊ/ድመቕ ቀይሕ ምዃኑ ነፋስ ቀውዒ ሸው ዝበሎ ንምዃኑ ኣየጠራጥርን። ዝኾነ ኾይኑ እታ ንእስቲ ማዕጸ ልባ ብገርሂ ንፍቕሪ ጋሕጊሓ ዝኸፈተት። ከምቲ ንፋስ ቀውዒ ፍቕሪ ሕቕኡ እንተራኣ ከምቲ ንኣመሉ ዓለብኣ ድረብይ ዘበለትሉ ነባሳ ዝግረቻ ምሽክነይቲ እያ...ነዛ ንእስትን ነዙይ ዝኣመሰለ ፍቕራን ካብዚ መጽሓፍ ክንጽብ ይገብረና።

ኣብ ናይ ድሕሪት ጉልባብ መጽሓፍ ርኢቶ ዝሃበ ወልደ ጥበብ ግርማይ ገብሩ (በቲ ተጻሒፍዎ ዘሎ መልክዕ እዩ) ክልተ ተገራጫዊ ነገራት ኣቐሚጡሱ ኣደናጊሩኒ። “ጥበብ ብሕጊ እንተተቐይዶ መቐረቱ እዩ ዝሰእን...ኣማሕጺኡም ጥበብ ብሕጊ ከይምለኽ ፍቕዱሉ።” ኢሉ ይጀምር እሞ ብዛዕባ እቲ ደራሲ ምስ ጥበብ ዘለዎ ርኽብ ምስዘርዘር “...ድሕሪ ጉዳይ ድማ ንቡር ኣይንረስዕ።” ኢሉ ይዛዘም። እቲ ንቡር ዝተብሃለን ዝተደለየን ርኢቶ፤ ሂስ ወይከዓ ነቐፌታ እንተኾይኑ መሰረቱ ዝኾነ ሕጊ እንተዘይሃልዩ ካብ ምንታይ ከመጽእ ደኣ እዩ?! ርግጽ እዩ እቲ ሕጊ ግበር/ኣይትግበር ዝብል ቐያዲ ‘መቐረቱ ዘሰእን’ ከይኾን ይኸእል እንተኾነ ግና ኣብ መሰረታዊ መለለይ ሓጻርቲ ልብወለዳት ተደሪኹና ርኢቶ ምሃብ የግዳስ ብዙሓት ውቁባት መልክዕ እቲ ዛንታ ክንርኢን ካብ ግድፈታት ከዓ ንቐድሚት ካልኣት ዝሓሹ ጽሑፋት ክነንብብ እዩም ዝሕግዙና። ካለእ ‘እዛ መጽሓፍ ሓዛቶ ዝመጸት ፍሉይ ቅዲ ስነ-ጽሑፍ...’ እንትብለና ቐደሙ ዝተቀምጠ ሕጊ ከምዘሎ ይሕብረና ብተወሳኺ እዛ መጽሓፍ ከዓ ካብኡ ዝተፈለየ ሓዛ ከምዝመጸት እውን ስለዝሕብር ካለእ ሕጊ እናቐመጠ ስለዝኾነ ብተዘዋዋሪ ሕጊ ምህላዉ ከምዘይተርፍ የረጋግጽ። ብዝኾነ እቲ ደራሲ እውን ኣብ ውሽጢ እቲ መጽሓፍ ነቐፌታዊ ሂስ ብዝጠለቦን ወልደጥበብ እውን “ንቡር ኣይንረስዕ” ኢሉ ብዝገደሞን መሰረት ጥራሕ ከይኮነስ ተሓቲመን ዝወጸ መጻሕፍቲ ጥሪት እቲ መንበባይ ስለዝኾነ ርኢቶ ምሃባይ ክቐጽል...

3. ዳግማይ ልደት

ኣብ ህይወትና ንዝገጥሙና ታሕጻስን ሓዘንን ብኸመይ ኢና ነተኣናግዶም? ብፍላይ ከዓ እቲ ሓጎስ ድቃስ ካብዘስኣና ባህጊ፤ እቲ ሓዘን ከዓ ሓሊምናዮ ካብዘይንፈልጥ ኣንፈት እንትቐልቀል? ተራኺ ‘ዳግማይ ልደት’ ነዘም ክልተ ጫፍ ሂወትና ምትእንጋድ ዝኣበዮ ምሽግናይ እዩ። እቲ

ተራሺ ዳግማይ ከምምፍጣር ንዝቐጸሮ መዓልቲ ሓጎሱ ከጸንብል ክዳወንቲ ክመርጽ፤ ኣዕርኽቱ ክመሚ፤ መዘናግዒ ቦታ ክሓሪ ንዝመጸ መርድእ ግዘን ቦታን ከምዘይተመረጸሉ ንዕዘብ። ደራሲ ስለሺ ጋረድ ስጡም ብዝኾነ ሓድነት ዘተኣሳሰርም ህልውን ሕሉፍን ባህርያት እቲ በዓል ዋና ታሪኽን ሃዋህው ኣሜሪካን ነዛ ዛንታ ኣብዘይበለ ማህደር መዘከርታ ሕልናይ ክጽሕፋ ገይሩኒ ኣሎ።

እቲ ተራሺ ኣብቲ ሪፖ ናይቲ ክለብ ኾይኑ ብዝዕዘበን ዝገጥሞን እናተልዕለ ናብ ሕሉፍ መንነቱ ሒዙና ዝኸደሉ ኣገባብ ፎትዩሎ ኣለኹ። እቲ ተራሺ ጽሑፍ ትግርኛ ንኸዛረብ ክጽዕር ክዕዘበ ክለኹ ክኮርዐሉ ምስጀመርኩ ከምቶም መብዛሕትኦም ዳያስፖራ ክተሓወዱ (ኖጭ፤ቢዚ ኮይኖም ኣለዉ ዝኣመሰሉ) እትገርኡ ሃዲምካዮ ዘይተምልጦ ዕጫ ወገናትና ምዃኑ ይድምድም። “ሻወር” ን “ሳመር” እንታይ ነይሮም ን “ፓርኪኒንግ” ምጥሳይ ማኻይን ዝብል ትርጉም እንትረኽቡሉ መዘንኦም ተዝእልሸሎም ነይሩ ዝብል ጓሂ ይሓድረኒ። ካሊእ ‘በዓል ሓደ ደብሪ’ ዝብል ኣገላልጻ ርዱእ እናሃለው ብቐንፍ (ግራውንድ + ሓደ) ምባል፤ ‘ዋሕዲ ጫት’ ከየጸገመልና ‘ጫት ማነስ’ ምቐማጡ ኣይመድለየን ብተመሳሳሊ ‘ቀስት’ ንዝብል ቃል ቦታ ሂቡ ሕዝውን ብቐንፍ (ሓባሪ) ንዝብል ዝሓሸ ቃል ከም መማረጺ ይጥቀም። እዚእም ዝኣመሰሉ ግድፈታት ኣካል ናይቲ ዘለናዮ ህልው ናይ ቋንቋ ኣጠቓቕማና ምዃኑ ርዱእ እዩ መብዛሕትና እውን ኣብ ካሊእ ክንገራኦም ንዝከሮም እምበር ክንጥቀሙሎም ኣይፍለጠናን። ነዚ ፈውሲ ኣለዎ። ንሱ እውን ቅድሚ እቲ መጽሓፍ ምሕታሙ ዝግምግሙ ውልቀሰባትን ምሁራትን ነዚ እውን ብትኹረት ክረእዩን ክእርምዎን ዘለዎም ምዃኑ እዩ።

ነቲ ዛንታ መመዕረጊ ተባሂሉ ዝኣተወ ኾይኑ ግና ምስ ሕሉፍ ኹነታት ሃገርና ዘይኸይድ ዝመሰለኒ እውን ተዓዘቢ። እቲ ተራሺ ኣብ 13-14 ካብ ኣዲስ ኣበባ ናብ ደሴ ኣብ ትኹድ ኣውቶቡስ ዝተፋለገ ምልክዕቲ ቐልዓ ብኸመይ ከምተፋለገ ይዛረብ። እዚ እውን ኣብ እዋን ፈተሻ ካብ ዘውጸእቶ ካርዲ መለለይ መንነት ንሸማ፡ሸም ኣቡኣ፡ኣድራሽኣ፡ትመሃረሉ ቤት ት/ቲ፡ ኣቡኣ ዝሰርሖሉ ... ኣብ ሓጽቲ ሰከንዳት ኣንቢቡ ከምዝፈልገ ብምሕባር እዩ። ኣብቲ እዋን ንዝነበረ ካርዲ መለለይ መንነት ኣይፈልጦን...ኣቡኣ ዝሰርሖሉ ክሕብር ከምዝኸኸል ግና ይጠራጠር...እንተኾይኑ ሃገርና ዝሓሸ ዜጋታታ ናይምምዝጋብ ልምዲ እዩ ነይሮም ማለት እዩ። ከምዚእም ዝበሉ ቀለልቲ ዝመሰሉ ኣብ መጽናዕቲ ዘይተደረሹ መግለጽታት ተሓማንነት እዮም ዘሰከኑ። ስነጽሑፍ ካብ ዘለዎ ተሓማንነትን ዘበናት ናይምሽጋር ተኸእሎኣን ብዝኸኸለ ሰነድ ታሪኽ እውን ኮይና ከምተገልግል ኣይሰሓትን። ግርሃም ሃንኮክ ኣብ ኣለሻ ታቦተ ጽዮን ዘገላበጠም ከም እኒ *parsival* ዝኣመሰሉ ጽሑፋት ብኸመይ ከምዝረድእዎ ምዕዛብ ይከኣል።

4. መቐለ ንዑ

ዋጋ ኣዶ ኸንደይ እዩ? ብስሩ ኸ ኣብ ተጋሩ ኣዴታት ዝበጽሖ ፈተና ዝመዓራረ፤ ተጋሩ ኣዴታት ዝኸፈልኦ መስዋእትነት ዝኸፈላ፤ ቅንዕናን ብልሓትን ዝሰነቓ ብዘይካ ተጋሩ ኣዴታት ክንረክብ ዶ ኹን ምኸኣልና? ምናልባቶ ኣብ ናይ ማክሲም ጎርኪ ዘላ ኣዶ ንዝከር ንኹን...እንተኾነ እውን ኣይከም ኣዶታት ተጋሩ...ናትና ኣዴታት ብኹሉ ኣንፈት ካብዝመጸን ብድሆታት ኣብ ዓቕልን ቅንዕናን ጥራሕ ብምዕቓል ንኹሉ ይሰግርኡ...ንኸልኦት እውን የሰግራ...ልክዕ ከም ሙሴ ነብይ። ደራሲ ስለሺ ጋረድ ነዘን ኣዶታት ብብዙሕ መልክዑ ንዝውክላ መቐለ ንዑ (ኣዶይ ኪዳን) ሒዙልና መጺኡ ኣሎ። መቐለ ንዑ ብርስንን ደቐኹን ሸይጠን ከም ኣቦ እውን ኮይነን ክልተ ውሉደን ዘዕበያ ጸዋር ኣዶ እዮን። መቐለ ንዑ ኣብ መንጎ ኩሉ ጸገመን “ምቐለ መቐለ ...ንስኻ ትፈልጥ” ኢሉን ዝነብራ እዮን። መቐለ ሓራ ቅድሚ ምውጽኣ ንዝነበረ ኩነታት እውን ብዓብዩ የሪኣና...

ደራሲ ስለሺ ጋረድ ምስቲ ዛንታ ዘፋልጠና ብውሕሉል መግለጽታት ከተማ መቐለ እዩ። ካብ ርእሲ ቤተ-መንግስቲ ሃጺይ ዮሃንስን ኣብርሃ ካስትልን ክሻብ ዝገባን ለቐታ ብርስን ኣዶይ ኪዳን። ዕዳጋ ሶኑይ ዓምቢራ እኒሃ... ካብኩሉ ቀልባይ ዝሰሓበኒ ግና ናይ መቐለ ንዑ ሰፍሪ እዩ። “ሓደ...ሓደ...ሓደ...ክልተ...ክልተ...ክልተ...ክልተ...ሰለስተ... ሰለስተ...ሰለስተ...ሰለስተ...” ሰላምታ ዘቐረበለን ሰብ ድሕሪ ምድሃይ “ህንደይ እዩ ልነበርኩ?” ኢሉን ዝሰፈርኦ ናብ ሎቕትኣን ክመልሳ እንትብላ ምስ ዓማጊላን ዝፈጥርኦ ክትዕ...። ኹሉ ብትኸክል ተቐይሖ ዝተቐምጠ ስለዝኾነ ብሓቂ ጥዑም ኾይኑ ረኺቡዮ።

ካሊእ ጥንኩር መልክዕ ዛንታ “መቐለ ንዑ” ትኹረቱ ኣብ ኣዶይ ኪዳን ጥራሕ ምግባሩን እቶም ኩነታትን ካልኦት ገጸ-ባህርያትን ንናተን ዛንታ ንምስጋም ጥራሕ ዝኣተዩ ምዃኖም እዩ። እታ ዓሚላን በዓልቲ ቤት ምግብ- ኣዲስ ኣበባ ንዝህለወን ጸንሒት፤ እቶም ኣብ ኣዲስ ኣበባ ዘጋጠምወን ፍቕራት ኣንፈት ንምምልኻት፤ እቶም ስሙይ ነጋዳይ መቐለ ንውላደን ዘለወን ፍቕርን ጣዕስኣንን ንምንጽብራቕ ዝኣተዉ ኹይኖም ረኺቡዮም።

ብተወሳኺ መንበባይ እውን ናይቲ ዛንታ ሓደ ደራሲ ክኾን እውን ተፈቐዱሉ ሪኡ። ከምዝፈልጦ ሓጺር ዛንታ ካብ ስነ-ግጥሚ ቐጸሉ ዝተደገሉ ሓሳባት ብምሓገ ባህሪኡ ዝልለ እዩ። መቐለ ንዑ ኣብ ኣዲስ ኣበባ ብሓገዝ እቶም ፍቕራት መናእሰይ 41 ቐጽሪ ኣውቶብስ ሒዘን ገርጂ ምስበጽሓ ከም መመላኸቲ ዝተውሃበን ብጫ ሕብሪ ዘለዎ መኣከቢ ጉሓፍ እንትለዓል ንዕዘብ። መቐለ ንዑ ካብቲ ኹሉ ዕግርግር ወጺኦን ምስበልና እዚ እንትገጥመን ብኸመይ ይሰግርኦ ኢልና እንትንጽብ ውርድ ኢሉ ድማ እታ ኣድራሻ ዝተጽሓፈላ ወረቐት እውን ኣብ ኢድ እቶም ግዳሳት መናእሰይ ከምዘላ ይንገረና። መንበባይ ኣብዚ ምንባቡ ዓጊቱ ምስትንታኑ ኣይተርፍን። ኣብ ሕልንኡ ከመይ ዝበለ ውጻእ ውረድ ከምዝገጥመን ይግምት። ኣብዚ ክፋል እዩ መንበባይ እውን ደራሲ ንምዃን ዕድል ዝረከብ። እንተ ኣነ መጻሕፍቲ እንተንብብ ብኸምዘይ ዘሳትፉኒ ይንእድ። መዛዘሚ ዛንታ መቐለ ንዑ ብዙሓት ዛንታታት እንትዛዘሙ ንዘለወን ሕጽረት መምሃሪ እዩ። ፎተና ጸላእና እታ ዛንታ ምስተወደአት ሕቶ ምልዓልና ኣይተርፍን። ድሕሪ ሓራ ምውጻእ መቐለ ድሕሪ ዓማውቲ መቐለ ንዑ ኣብ ዕዳጋ ሶኒ ንረኽብን። እቲ ኣፈላላይ እቲ ዕዳጋ ኣይዓምበረን...ከምቲ ቐደም። “ንምንታይ? ኣብ ጽባሕ ሓራ ምውጻእ...?” ነዚ ማንም ስለዘይጽበዮ ሕቶ ምዃኑ ኣይተርፍን። ድምቀት እቲ ዕዳጋ ምስ ምልኣትን ጉድለትን መቐለ ንዑ ዝተኣሳሰረ ምዃኑ ንርዳእ። ብዛዕባ ውላደን ንፈልጥ ኣብ መወዳእታ እቲ ዛንታ እዩ። ንእሽተን ወደን ካብ ምግዳል ከምተመልሰ ዘመላኸቱ ኣልባሳትን ዕጥቅን ተሓንጊጡ እንትመጸን መቐለ ንዑ ብዕልልታ ነቲ ዕዳጋ ዕንጽራር ይገብርኦ። እምብኣይ እቲ ዛንታ እንትጅምር ኣብዛ

ዕዳጋ ቅድሚያ ዓማውቲ ቡኸሪ ወደን ተኣሲሩ እንትመጸን ዝሰንበዳ መቐለ ንዑ ሕዚ ንእሽተን ወደን ብዓወት እንትመጸን...እንታይ ኢና ንርዳእ? ብፍላይ ብዛዕባ መምህር ዓይናለም....? ይበል ኣወዳድኣ ኢላ ኣለኹ::

5. ሳምሰነይት

ደቅሰባት ዘይኸንዎ ንምዃን ትብዓቶም ከንደየናይ እዩ?ኣብዚ ናይ ኣሜሪካዊት ደራሲት Rebecca Makkai ድርሰት ዝኾነ The Briefcase ደራሲ ስለሺ ጋረድ ሳምሰነይት ኢሉ ዝተረጎመልና ሓጺር ዛንታ ሓደ በዓልሞያ መግቢ ዝነበረ ሰብ ፖለቲካ ብምዝራቡ (ኣብ ዳህሳስ እቲ መጽሓፍ ዝረኸብክዎ እዩ:: ስለዚ ነዚ ዘቕረብኩሉ ምኽንያት ተርጓሚ እውን ብግልጺ ስለዘየቐመጠልና ምዃኑ ከዘኸኸር) ገበነኛ ተባሂሉ ምስተፈረዶ ሃንደበት ኣብ መገዲ ነቲ ዝተኣሰረሉ መቐሕ ናይምፍታሕ ዕድል ይገጥሞ:: በዚ ኣጋጣሚ እቶም ዓጀብቲ ንሓደ ፕሮፌሰር ከንድኡ መተካእታ ገይሮም ይወስድዎ:: እዚ በዓልሞያ መግቢ ንናይ ሳምሰነይት እቲ ፕሮፌሰር ካብ ተደርቢያትሉ ዝነበረት ኣልዒሉ ሓዳሽ ሂወት ይጀምር:: ነቲ ፕሮፌሰር ንምምሳል ዝገብሮ ጸዕሪ እናዘናገዐ የምህረና::

ድልየቲዎ ዝነበረ ንናይ እታ ደራሲ ጽሑፍ ክረክብ እዩ ነይሩ:: ኣብ ኢንተርኔት እውን ብዘይካ ዝተውሃበ ዳህሳስ ክረክብ ኣይከኣልኩን:: እቲ ጽሑፍ ምተረኸበ ኣብ ኣገባብ ኣተረጓጎማ ገለ ምበልኩ:: እንተኾነ ግና ዓብይ ናዕዳይ ንደራሲ ስለሺ ጋረድ ክገልጽ እፎቱ:: ናይ ስሙያት ደረሰቲ ዓለምና ስራሕቲ ምትርጓም ዓቢ ረብሓ እዩ ዘለዎ:: ብዓብዩ ከዓ ናይ ኣጸሓሕፋ ቅዲ ንመሃረሉ::

ሓደ ካልእ ካብ ኣሜሪካውያን ክንመሃረሉ ዝግብእና...በብዓመቱ The Best American Short Stories ዝብል መጽሓፍ የሓትሙ እዮም::(እዛ The Briefcase ትብል ኣብ 2009 ሕታም ትርከብ) ኣባና እውን መሓተምቲ ወይ ከዓ ከም ማሕበር ከየንቲ ትግራይ ዝበሉ ማሕበራት ነዚ ከምዚ ዝበለ ባህሊ ተዘማዕብሉ ንጸሓፍቲ ካብምትብባዕ ሓሊፉ ኣብነታዊ ዝኾኑ ስራሕቲ እውን ተፈልዮም ክርእዩ ምተኸአለ::

6. ጸሊም ሰብን ጸሊም...

ኣብ ካልኣት እንጥቅዮ፤ ዝገጥመና ኹሉ ቀዲሙ ዝተፈረደ ብምዃኑ ዘጽናንዐና ኣጋጣምን ልምድን እንትበዝሕ መወዳእታና እንታይ እዩ? ነቲ ንኹሉ ዘሰማምዕ እውን ብሰንኪ ናትና ምንጽርጻር ምሳና ዘይሳነ ይኾነና እሞ ብሕትና ንተርፍ:: ኣብዛ ዛንታ ዝትርኸልና ወዲ "ጸሊም ሰብን ጸሊም..."እናበለ ጽቡቕ ኣይገጠመንን ኣብዝበሎ ኹሉ ሕብሪ እቶም ኣብ ዙሪኡ ዘለዉ ይሕብረልና::

ኣጸሓሕፋ እዛ ዛንታ ፍልይ ዝበለ እዩ:: እቲ ተራኺ ጥራሕ እዩ ክሻብ መወዳእታ ዝዘልቐ:: ኣብ ውሽጢ ሃገርን ወጻእን ኣብዝነበረሉን ዝገጠሞን ጸሊምቲ ሰባት ተሓተቲ ይኾኑ...ንኹሉ ብድሆታቱ::

እዚ ቅዲ ስነጽሑፍ ምስ ናይ ደራሲ ግርማይ ገብሩ ክስታይ ተመሳሳልነት ኣለዎ:: ወግዓዊ ጽሑፍ ኢሉ ዝሰየሞ:: መንበቢ ኣብመንነት እቲ ዛንታ ሃንደበት እንተጀሚሩ ዝሰለጠኖ ዋላ ሓንቲ የለን:: እቶም ዛንታታት ዝተበታተኹ ስለዝኾኑን እቲ ሓደ ምስቲ ካልእ ሓድነት ስለዘይብሎም ኣየጸግመሉን::

7. ዛዕዛዕታ ፍቕሪ

"...ዕድለኛ ዲቪ ኮይና ኣሜሪካ ብዝኣተወት ንእስቲ ኣቢላ መነባብርና ተጓንፎታትና፤ህይወት ኣብ ኣሜሪካ እንነብር ሓበሻ ምስ ክፍኣት: ተንኮል: ፅንዓት: ፍቕርን እምነትን ኣንዛገዛ ካብ መቐለ-ቦሰቶን፤ ካብ ቦሰቶን-መቐለ እናመለሰኩ ከርእየኩም ፊቲነ 'ለኹ::" እዚ እቲ ደራሲ ኣብ መእተዊ እቲ መጽሓፍ ዝበሎ እዩ ንትሕዝቶ ዛዕዛዕታ ፍቕሪ እንትሕብረልና:: ኣይተጋዢን ሓጻር ልብወለድ ተባሂላ ናይ ዝተጽሓፈት "ዛዕዛዕታ ፍቕሪ" ትሕዝቶ ንሱ እዩ:: እቲ ዓብይ ድኽመት እዛ ዛንታ ካብዚ እዩ ዝጀምር:: ንሱ እውን ብናይ ሓጻር ልብወለድ ባህርይ ነዚእም ኩሎም ሓበሻቶት: ነዚእም ኩሎም ግብርታት ሰባት: ብጂኦግራፊያዊን ማሕበረ ኢኮኖሚያዊን ባእታታት ዝተረሓቀኹ ሀገራት ካብ ቀይ ሽብር ጀሚሩ ክሻብ ሎሚ ንዘሎ ኹሉ ከሪኣና ምፍታኑ:: ኣብዚ እዩ እዛ ዛንታ ቀደሙ እትፈሸል:: ነዘም ዝተጠቐሱ ነዊሕ ልብወለድ ብኸመይ ኣጸቢቐ መርእየና:: እዚ ብዘይምዃኑ እቲ ደራሲ ነቲ ዛንታ ክልቁም እንትብል እናተበተኹ፤ ከግፍሖ እንትብል እናጸበበ ክጽገም ሪኣሰ ሓልየሉ::

ፈለማ ኣብ ሕልና እቲ ደራሲ መልዓልን መብጽሕን ተነጺሩ ብዘይምቐማጡ: ትኹረት ዝተገበረሉ ነጻላ ክፋል ህይወት ብዘይምህላዩ ብዙሓት ሓጻርቲ ዛንታታት ዝወጹ ልምዲ ህይወት ብኸምኡ እንትባኸን ሪኣ ሓዚ::

ፎተና ጸላእና ስነጽሑፍ መዕሪጉ ምእንታን ኣብ መንበብቲ ተሓቲሙ ክተርፍ ብስርዓት ክቐመጥ ኣለዎ:: እዚ ስርዓት እዚ ኣብ ባህርያት እቲ መልክዕ ስነጽሑፍ ተደሪኹ ዝቐመጥ እዩ:: ሓጻር ልብወለድ ስርዓቱ ሓልዩ ዝብሎ እክብ ዝበለ ወይ ከዓ ዝተደጎለ፤ ስጡም ምትእስሳር ዘለዎ፤ ናህሩ ጎሊሁ ዝርከኣ ናይ ኹሉ ነገር መዕለቢ ዘለዎ ሓደ ትኹረት ዘለዎ ዓይነት ልብወለድ እዩ:: በዚ መሰረት "ዛዕዛዕታ ፍቕሪ" ዝተበታተኑ ዛንታታት ዝሓቐፉ እዩ:: እዘም ዛንታታት ከምቲ ቅድም ኢላ ዝበልክዎ ክበታተኑ ዝኸኣሉ ሓደ ነጻላ ዝኾነ መዕለቢ ቀዲሙ ስለዘየለ እዩ:: እምበር ዛንታታት ነቲ ዋና ደገፍቲ ሽይጥም ተዝርኢ ኣይምኸፍኣንን::

ሓቂ ንምዝራብ ሓደ ሓጻር ልብወለድ ንኸሊእ ዘየንበበ ንምትራኽ እንተጸጊሙለይ ወይ ከዓ እቶም ኩነታት ተተሓዋዊሶም...ጸገም ኣለዎ:: ኣነ እንኳን ንኸሊእ ክዛረብ ኣብ ሕልናይ ዋሕዙ ዝሓለወ ስእሊ ኣብዛ ደቐኛ የላን:: እንተንብቦ እዉን ዝሓለፍክዎ እናረሳዕኹ ንድሕሪት ንምዝካር

እናተመለስኩ እዩ። ብሓዲሩ እዛ ዛንታ ካብዚአም ነቲ ሓዲ መሪጻ ተትጸሓፍ ምድተኹ ነይረ 1. ፍቕሪ ሮማንን መስፍንን 2. ሮማን ኣብ ኣሜሪካ ዝገጥማ ናይ ስራሕ ተጓንፎ 3. ብዛዕባ ሸርሒ ኢትዮጵያውያን ኣብ ወገናቶም 4. ብዛዕባ ጻሑ ክእልሽ ናብ ሃገሩ ዝመጽእ ሳይንቲስት 5. ጻሑም ተለቂሖም ናብ ወጻኢ ዝሰዱ ወለዲ መነባብር 6. ኣብ ወጻኢ ዝነበሩ ወገናት ምጉጅጃልን ምንዕባቶን 7. ኣብ ሃገርና ዘለዉ መናእሰይ ብዝሰደደሎም ገንዘብ ብዘይካ ምዝንጋዕ ቁምነገር ዘይምሕሳብ...ወዘተ

እዚ እቲ መሰረታዊ ጸገም ኮይኑ ናብ ውሽጢ እንትገለጹዎ ድማ፡

- ኣርእስቲ እቲ ዛንታ ብፍጹም ነቲ ዛንታ ዘይውክል ኮይኑ ረጅሞም። እታ ቃል ዝተወሰደት ኣብ ገጽ 170 ካብዘሎ “...ደዊለኹ ዘየጸሪ ትብል እሞ ካርዲ ቴሌፎን ዝዚእ ገና ኮፍ እንትትብል ዝነቐፀ ልባ ዝዓበጠ ዛዕዛዕታ ፍቕሪ ዳሕዲሒ ከየፍሰሶ እሞ ባዶ ቆፎ ከይትኸውን ትፈርሕ።” ዝብል ኩነታት ሮማን ዝተወሰደ እዩ። ብሱሩ እውን ፍቕሪ ሮማንን መስፍንን ክንዲቲይ ስጡም እዩ ማለት ኣይከኣልን። ካብ 122 ገጽ ናቶም ፍቕሪ ሓዲ ገጽ ዝመልእ መግለጺ ኣይተውሃበናን። ስለዚ እቲ ርእሲ ንዓዓቶም ኣማእኹሉ ክወሃብ ኣይምተገበእን። እንታይ እሞ ምሓሽ? ተዘበሃል ኣነ እውን ከጸግመለይ እዩ። ምኽንያቱ ደጋጊ መ ከምዘበልክዎ እቲ ዛንታ ትኹረቱ ዝገበረሉ ብስርዓት ዝማዕበለ ክፋል ህይወት የለን። በዚ መሰረት ኣብቲ ጉልባብ ዘላ ምስሊ ነቲ ርእሲ እምበር ንሮማን ኣይትገልጽን።
- ዘረባታት ዝተቐምጥሉ መገዲ ብትኸክል ካብ ዝዘረበሉ መገዲ ዝረሓቐ ኮይኖም ረጅሞም። ኣብ ገጽ 123 ኣቦይ ተስፋይ ሰኪሮም ንኣዲይ ስንዳዩ እንትዛረቡ “...ማለቲይ ንዓይ ዝደለዩ ድዮም ወይዘር ስንዳዩ?” ክብሉ ነንብብ። ኸንደየናይ ሰኪሮም ምምጽእም ቅድም ኢሉ ተገሊጹልና ኣሎ። ኣብዚ ግና ሓሳብም ከረድኡ ክጸዕሩ ንራእም ኣለና “...ማለቲይ...” እንዳብሉ። እዚ ዘይልሙድ እዩ። ብሕቕታን ቃላት እናተቆራረጸም ምተዛረቡ ኣቦይ ተስፋይ ብትኸክል ሰኪሮም እዮም ምበልኹ።
- ኣብ ጽምብል መበል 31 ልደት ህ.ወ.ሓ.ት ዝተራኸቡ ሮማንን ካልኣትን እንተዋግዑ ሰለሙን “...ንዓኺ ካብ ምርካብስ ንሚሸል ኣባማ ምርካብ ይቐልል” እንትብል ይድመጽ። መበል 31 ልደት ህ.ወ.ሓ.ት 1998 እዩ ነይሩ። ሚሸል ኣባማ ከዓ ውርይትን ብቐሊሉ ክትርከብ ኣብዘይትኸእለሉ ብርኪ ዝበጽሐት ባራክ ኣባማ ድሕሪ ፕሬዝደንት ኣማሪካ ምኻኑ እዩ። እዚ እውን ኣብ 2002 ዓ.ም እዩ። በዚ መሰረት ሰለሙን ዘውግዕ ዘሎ ብዛዕባ ላውራ ቡሽ እዩ ወይ ከዓ ዝተረኸቡሉ ጽንብል ልደት ህወሓት መበል 35 እዩ። ኣብዚ ዝተገራጨዉ ናይ እዋናት ኣገላልጻ ምዕዛብ ይከኣል።
- ኪነጥበባዊ ትሕዝቶ ኣብዘለዎ ጽሑፍ ታሪኻዊ መጽሓፍ ዝተቐምጡ ኣገባብ ምጥቃም ሾሃት ንባብ ምኹላፉ ኣይተርፍን። ኣብ ገጽ 134 “...ሰማንያታት ብኣቆጻጽራ ፈረንጂ...” ዝብል ነዚ ኣብነት እዩ።
- ብመንጽር እቲ ገጸባህርይ ኮይንና እንትገጽሕፍ...እቲ ደራሲ ንናይ እቲ ገጸባህርይ ዓቕን ኣፍልጦ ጥራሕ እምበር ናይ ባዕሉ ከይሓውስ ጥንቃቄ ምግባር የድለ። ኣብ ገጽ 137-138 ሮማን መጻኢ ዝሰማ ወዲ ኣሎ። ብቐሊሉ ክተለልዮ ኣይከኣለትን ጽንሕ ኢላ ግን “...ቴድሮስ ዝበሃል ዓርኪ ሓፍታ...” ምኻኑ ፈሊጣ ይብለና። ሮማንን ተድሮስን ዘለዎም ኣፍልጦ ንሳ ናብ ስድርኣ ክዳውንቲ ክተማልኦ እንተላ እዩ...ብዛዕባ ምስ ሓፍታ ዘለዎ ዕርኪነት ዝተነገረና እውን ብስልኪ ካብ ሓፍታ ብዘሰምዐቶ እዩ። በዚ መሰረት ብዘይ ጥርጥር ንቴድሮስ ክትኸክል ዘለዎ ወይ ከዓ ተገይሩ ክጸሓፍ ዝነበሮ “...ቴድሮስ ውዕለታ ዝወዳለላ...ክዳውንቲ ናብስድርኣ ዝተማልኦ...” ተባሂሉ እዩ።

ሓዲ ከከሓድ ዘይኸእል ጸጋ “ዛዕዛዕታ ፍቕሪ” ኣሎ። ንሱ እውን ንነዊሕ ልበወለድ ወይከዓ ፊልሚ ዝምጥን ብዙሓት ታሪኻት ምሓዙ እዩ። “ዛዕዛዕታ ፍቕሪ” ዓቕራ ዝሓዘቶም ታሪኻት ብስርዓት ኣማዕቢልካ ክተኣሳሰሩ ብምግባር ከመይ ዝበለ ነዊሕ ልብወለድ ወይከዓ ፊልሚ ከምዝወጸ ምግማት ኣየጸግምን። ስራሕቲ ፊልሚ ኣብዙርያ እዚ ምስቲ ደራሲ ተትዘራረቡ እሞ ናብ ፊልሚ ተትቐይርዎ ጻምእ ፊልሚ ትግርኛ እውን ካብዚ መጽሓፍ ተቐዲሑ ሰቲና ትርክስ ምበልና እሞ ሕሰቡላቱ። “ዛዕዛዕታ ፍቕሪ” ጉዕዝኡ ዝጀመረ ዛንታ ዝተዓደለ እዩ ሰለይ እናበለ ግና ብትኸክል ናብ ተደረሰቲ ዘብጽሖ ናይ ፊልሚ ባዕል ሞያ ይምሕጸን።

ደራሲ ስለሺ ጋረድ ነቲ ዛንታ ምዝንታው ቀጽለሉ። ብፍላይ ከዓ ብናይ ትርጉም ስራሕትኻ ብዙሕ ኢና ንጽብ። ኣብ ክልተ ዓለማት ንዘሎ ሂወት ክተርእ እትገብሮ ጸዕሪ እውን ከም እንሓስቦ ቐሊል እዩ ምባል ኣይከኣልን። ካብ ዝተጸበበ ጊዜኻ እውን ንምጽሓፍ ምውፋይ ዓብይ መስዋእትነት ከምዘድልዮ ርዱእ እዩ እንተኾነ ግና ንምጽሓፍ ዝተፈጥረ ኣብ ሸራፋት ደቓይቕ እውን ምጭሕጋሩ ኣይተርፍን እሞ ዝወሰደ ጊዘ እንተወሰደ ካባኻ ንጽብሶ ብዙሕ ስለዝኾነ በርትዕልና ክብል እደሊ።

ኣብ መወዳእታ ንምባል ዝደልዮ ምጽሓፍና ኣይነቐም። ምንባብና ኣይንግደፍ። ብናጽነት ከዓ ገምጋም መጻሕፍቲ ናይ ምሃብን ምቕባልን ባህሊ ነዕቢ ዝብል እዩ። ኩሉ ምእንቲ ስነጽሑፍ ትግርኛ ኣብ ዝዓበየ ብርኪ በጺሑ ንምርእይ ብዝብገስ ጥራሕ ይኹን ካብ ባህሪ ምርኣይ - ዝደመቐ ስነጽሑፍ ትግርኛ !!

ሃዩ ኣይንሕመቐ !!